Ключевые слова: сельскохозяйственная кооперация; хозяйства населения; семейные фермерские хозяйства; обслуживающие кооперативы; государственная поддержка.

Трутенко Анна Александровна - аспирант отдела предпринимательства, кооперации и агропромышленной интеграции, Национальный научный центр «Институт аграрной экономики» (03127, г. Киев, ул. Героев Оборона, 10)
E-mail: trutenko_anna@ukr.net

Стаття надійшла до редакції 10.04.2020 р.

Фахове рецензування: 20.04.2020 р.

Бібліографічний опис для цитування:

Трутенко Г. О. Стан розвитку обслуговуючої сільськогосподарської кооперації в Україні. *Економіка АПК*. 2020. № 7. С. 102 — 109. <https://doi.org/10.32317/2221-1055.202007102>

Trutenko, H.O. (2020). Stan rozvytku obsluhovuiuchoi silskohospodarskoi kooperatsii v Ukraini [State of development of service agricultural cooperation in Ukraine]. *Ekonomika APK*, 7, pp. 102 — 109 [In Ukrainian]. <https://doi.org/10.32317/2221-1055.202007102>

*

УДК 338.43

JEL Classification: O11; O13; O30

DOI: <https://doi.org/10.32317/2221-1055.202007109>

Ю. В. ЛОПАТИНСЬКА, аспірант*

Оцінка стану інноваційного розвитку АПК на основі інституціонального аналізу його високотехнологічної сфери

Мета статті - проаналізувати тенденції інноваційного розвитку агропромислового комплексу та намітити подальші шляхи цього процесу.

Методика дослідження. Використано діалектичні методи пізнання процесів і явищ, монографічний (аналіз впровадження інновацій в АПК), абстрактно-логічний (теоретичні узагальнення та формування висновків), порівняльного аналізу (визначено причини і відмінності розвитку інноваційної діяльності АПК), емпіричний (комплексна оцінка і аналіз об'єкта дослідження).

Результати дослідження. Проаналізовано показники діяльності та тенденції розвитку ключових інституцій аграрного сектору економіки, здійснена оцінка стану наукової діяльності у сфері АПК та її вплив на аграрний сектор економіки, досліджено ринкову інфраструктуру АПК та її вплив на інноваційний розвиток аграрної сфери.

Елементи наукової новизни. Набули подальшого розвитку теоретичні й практичні положення щодо оцінки стану інноваційного розвитку АПК; обґрунтовано необхідність розвитку інноваційної інфраструктури АПК.

Практична значущість. Основні викладені положення і висновки містять певні методичні та практичні рекомендації щодо оцінки стану інноваційного розвитку АПК. Проаналізовано не тільки ключові інституції аграрного сектору економіки, а й наукову діяльність у сфері АПК та ринкову інноваційну інфраструктуру, що здійснює вплив на інноваційний розвиток аграрної сфери. Бібліогр.: 20.

Ключові слова: інноваційний розвиток АПК; інноваційна інфраструктура; аграрний сектор; наукова діяльність; інновації; інноваційна діяльність.

Лопатинська Юлія Вікторівна - аспірант кафедри міжнародної економіки, Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (03056, м. Київ, просп. Перемоги, 37)
E-mail: stephivskaya@gmail.com

Постановка проблеми. На даний час в Україні спостерігається активний процес, спрямований на інноваційний економічний розвиток, пошук шляхів перетворення нау-

кового потенціалу в ресурс для стабільного зростання і забезпечення конкурентоспроможності. Винаходи, відкриття, нові технології значно впливають на теперішнє життя, тоді як у доступному для огляду майбутньому їхній вплив посилиться. На початку ХХ ст. в центрі уваги держав знаходилася

* Науковий керівник - О. А. Гавриш, доктор технічних наук, професор.

© Ю. В. Лопатинська, 2020

економічна політика, а нині одним з головних пріоритетів стає інноваційна.

Світова практика свідчить, що в сучасній світовій економіці стійке, а отже й незалежне становище набувають ті країни, яким притаманна висока інноваційна результативність.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми інноваційного розвитку АПК досліджували багато науковців. Так, відомий вчений Дж. Бернал у роботі «Наука в історії суспільства» відзначав про збіг періодів розквіту науки з періодами посилення економічної активності та технічного прогресу внаслідок застосування інновацій [1]. Взаємозв'язок інновацій з економічним зростанням висвітлений в нобелівській лекції С. Кузнеця, де сформульовано нові підходи до теорії інновацій, розвиваючи ідеї Й. Шумпетера та Дж. Бернала. На його думку, «джерелом зростання є поява сучасної науки як основи розвитку технології - прорив в еволюційному розвитку науки, який створив потенціал для розвитку технології, у багато разів більший, ніж існуючий до цього» [14, с. 135].

Мета статті - проаналізувати тенденції інноваційного розвитку агропромислового комплексу та намітити подальші шляхи цього процесу.

Виклад основних результатів дослідження. На сьогодні існують всі підстави вважати, що ми живемо в епоху інновацій. За основу слугує потік удосконалень і нововведень, який розширюється й призводить до глибоких якісних змін. Дійсно, високотехнологічний розвиток останніх десятиліть можна спостерігати у багатьох сферах суспільного життя, в тому числі через щоденний прогрес у людському побуті (електронні пристрої, електромобілі, високошвидкісний мобільний Інтернет тощо). Проте ці тенденції безпосередньо стосуються і питань ключових секторів економіки України, одним з яких є аграрний сектор, що останніми роками став одним із драйверів економічного розвитку держави.

Так, за період 2005-2018 рр. загальна посівна площа збільшилася на 6,4% [20, с. 294]. При цьому зросло виробництво основних сільськогосподарських культур в усіх категоріях господарств, крім цукрових буряків у фермерських господарствах та господарствах населення. Найзначніше збільшення в сільськогосподарських підприємствах та фермерських господарствах відбулося з виробництва соняшнику (в 3 рази), а

також плодів та ягід. Фермерські господарства наростили виробництво плодів та ягід у 7 разів, сільськогосподарські підприємства - в 2 рази [18, с. 314; 19, с. 312; 20, с. 300].

Отже, зважаючи на наведене вище можна констатувати, що розвиток сільського господарства України відбувається доволі стрімкими темпами, в результаті чого воно адаптується до умов ринку виробляючи саме ті культури, на які існує попит.

З огляду на це важливо з'ясувати обставини, які послугували основою для збільшення врожайності та визначити їх закономірності для подальшого аналізу інноваційного характеру таких позитивних змін.

Насамперед варто звернути увагу на використання мінеральних та інших добрив. Так, за період 2005-2018 рр. спостерігається тенденція до зростання застосування мінеральних добрив. У 2018 р. їх внесено у 3,8 раза більше, ніж у 2005 р. Збільшилися і площі сільськогосподарських культур, де застосовували мінеральні добрива, в 2018 р. у 2 рази порівняно з 2005 р. За аналізований період також простежується тенденція до збільшення їх внесення на 1 га удобреної та посівної площі відповідно в 1,9 та 3,8 раза [17, с. 121].

За період 2005-2018 рр. зменшилася кількість органічних добрив, які підприємства вносять під урожай, на 20,3%, проте збільшилися площі сільськогосподарських культур, які удобрені органічними добривами, в 1,7 раза.

За аналізований період відзначена тенденція до зменшення внесення органічних добрив на 1 га удобреної та посівної площі відповідно в 2,1 і 1,3 раза [17, с. 121].

Також за період 2010-2018 рр. зросли площі, охоплені вапнуванням і гіпсуванням ґрунтів, відповідно в 2,1 та 8,7 раза, та кількість внесеного вапняного борошна й інших вапняних матеріалів, гіпсу та інших гіпсовмісних порід у 1,3 та 5,8 раза відповідно. Збільшилися площі сільськогосподарських культур, оброблених пестицидами, в 2018 р. на 46,8% порівняно з 2010 р. [3, с. 89].

Викладене свідчить про зростання внесення добрив у ґрунти, в тому числі їх гіпсування та вапнування, що, безперечно, має сприяти підвищенню врожайності та слугує одним із факторів зростання валового збору зернових та інших культур. Проте це не може повною мірою пояснити значне підви-

щення врожайності в цілому за рахунок лише мінеральних та інших добрив.

Важливим фактором зростання врожайності слід виокремити техніку і технології аграрного виробництва. Так, за період 2010-2017 рр. у сільськогосподарських підприємствах відбулося збільшення таких видів техніки, як машини для захисту сільськогосподарських культур (40,0%), машини і механізми для приготування кормів (33,3%), техніка для післяврожайних робіт (16,7%), розкидачі гною і добрив (15,8%), машини та пристрої для поливу (в 2,2 раза) [17, с. 76]. Тобто кількість сільськогосподарської техніки збільшується у сільськогосподарських підприємствах, як основних суб'єктів агро-виробництва.

Разом із тим загальновідомо, що виробництво машин та устаткування для сільського господарства на даний час перебуває у досить непростій ситуації. Звідси, за період 2011-2019 рр. спостерігається тенденція до зменшення експорту техніки, а імпорту її у прогресії перевищив експорт. Так, у 2019 р. імпорту перевершив експорт машин та обладнання для сільського господарства, садової або лісгосподарської техніки для підготовки або обробки ґрунту в 6,2 раза, машин або механізмів для збирання, обмолоту сільськогосподарських культур, газонокосарок та сінокосарок, машин для сортування яєць, плодів або інших сільськогосподарських продуктів в 14,8 раза, а тракторів, за винятком тракторів товарної позиції, в 128,1 раза.

Таким чином, чітко проглядається тенденція щодо відсутності можливості задоволення потреб сільськогосподарських товаровиробників за рахунок діяльності вітчизняного виробництва сільськогосподарської техніки. Водночас цей незадоволений попит сільськогосподарських товаровиробників перекривається за рахунок іноземних поставальників, які разом із технікою привносять і власні технології виробництва, які теж (з огляду на їх переважно високу технологічність) впливають на збільшення врожайності сільськогосподарських культур.

В Україні відзначається нарощування обсягів продукції сільського господарства на фоні застарілості матеріально-технічної бази, відтоку кваліфікованої робочої сили та погіршення основних екологічних параметрів використання природних ресурсів. Остання обставина надто важлива, адже сільськогосподарське виробництво немож-

ливе без економічної родючості ґрунту - продуктивної здатності землі забезпечувати отримання врожаю.

Тенденції щодо збільшення виробництва продукції спостерігаються і у тваринництві. Так, за період 2005-2018 рр. відбулося зменшення кількості всіх видів сільськогосподарських тварин, крім птиці. При цьому зниження поголів'я сільськогосподарських тварин супроводжується підвищенням їх продуктивності.

Надій молока від однієї корови збільшився за період 2005-2018 рр. у сільськогосподарських підприємствах в 2,1 раза - до 6190 кг, тоді як у господарствах населення цей показник зріс на 25% і становить 4559 кг. Це пов'язано з використанням продуктивніших порід великої рогатої худоби. Натомість середньорічний настриг вовни від однієї вівці за період 2005-2018 рр. зменшився у сільськогосподарських підприємствах на 42,3%, у господарствах населення - на 21%.

За період 2005-2018 рр. виробництво м'яса і яєць збільшилося відповідно на 47,5 та 23,7%, а молока і вовни зменшилося відповідно на 26,6 та 40% [18, с. 335; 20, с. 322]. Зменшилися витрати кормів на годівлю сільськогосподарських тварин у господарствах усіх категорій, але витрати концентрованих кормів збільшилися на 24%.

Витрати кормів усіх видів з розрахунку на 1 ц приросту великої рогатої худоби і свиней, 1 ц виробництва молока мають тенденцію до зменшення, хоча витрати концентрованих кормів на 1 ц приросту великої рогатої худоби та на 1 ц виробництва молока збільшилися на 60,8 та 60% відповідно, а на 1 ц приросту свиней зменшилися в 1,7 раза [17, с. 162].

З огляду на зазначене чітко простежується використання нових технологій при вирощуванні тварин та птиці в сільському господарстві, у тому числі нової кормової бази, що за відсутності відповідних потужностей в Україні свідчить про використання іноземних високих технологій у тваринництві.

Стосовно сільськогосподарських підприємств, то кількість таких, що займаються сільськогосподарською діяльністю в 2018 р. порівняно з 2016 р. збільшилася на 3,2% і становить 49 208 [18, с. 500; 20, с. 245]. Чисельність фермерських господарств в 2018 р. порівняно з 2016 р. зменшилася на 1,5%. [17, с. 167].

Таким чином, спостерігається тенденція до укрупнення сільськогосподарських товаровиробників, де основну частку становлять середньотоварні виробники аграрної продукції. Саме вони виступають основою сільськогосподарського товарного виробництва та мають бути тим «лакмусовим папірцем», на який слід орієнтуватися під час дослідження інституційної структури інноваційної діяльності.

Варто відзначити, що капітальні інвестиції за період 2010-2018 рр. у сільське, лісове та рибне господарство зросли в 5,7 раза, у сільське господарство, мисливство та надання пов'язаних з ними послуг - в 5,7 раза [17, с. 23]. Відповідно зростає привабливість аграрного сектору для вітчизняних та іноземних інвесторів, які розуміють перспективи його розвитку, при цьому інвестуючи також і в новітні технології, проте, на жаль, переважно іноземного походження.

Важливим показником застосування високих технологій слугує також чисельність населення, яка зайнята в сільськогосподарському товаровиробництві, на основі зростання показників виробництва сільськогосподарської продукції.

Розглядаючи питання інноваційності у діяльності підприємств слід вказати, що інновації застосовуються зараз не так широко, як раніше, зважаючи на економічну ситуацію і з огляду на кон'юнктуру ринку. Показові стосовно цього підприємства переробної промисловості, які переважно спеціалізуються на переробці сільськогосподарської продукції. Найбільша кількість інноваційно активних промислових підприємств у 2018 р. була в переробній промисловості (94,9%). Серед підприємств переробної промисловості найбільше інноваційно активних таких, що займаються виробництвом харчових продуктів, напоїв і тютюнових виробів (26%) [16, с. 67].

Показове також впровадження інновацій у переробний сектор промисловості, як найтісніше пов'язаний із сільським господарством. Так, за видами економічної діяльності найбільша кількість упроваджених нових технологічних процесів на промислових підприємствах у 2018 р. спостерігалася в переробній промисловості (59,4%), виробництві харчових продуктів, напоїв і тютюнових виробів (10,2%) [16, с. 77].

Отже, інновації використовуються у сільському господарстві та переробній промис-

ловості, що загалом спрямована на переробку продукції аграрного сектору економіки. При цьому вони мають переважно закордонне походження та відповідно можуть чинити негативний вплив на національні наукові інституції (наукові новації яких залишаються незатребуваними) та на сектор національної безпеки в його продовольчому й експортному аспекті. Адже залежність від технологій іноземних держав становить суттєву загрозу національній безпеці України.

Стосовно розробки наукових новацій, то вони зосереджені саме в науковому середовищі, насамперед аграрної науки, а аграрні товаровиробники та переробна промисловість використовують лише їх результати, вже апробовані й адаптовані до умов використання в аграрній та переробній промисловості.

Вагомий науково-дослідний потенціал у сфері аграрної науки зосереджений у Національній академії аграрних наук України (далі - НААН), яка структурно охоплює не лише значну кількість дослідних установ, а й спеціалізується на дослідженнях саме у згаданій науковій сфері.

За даними установи як провідної у сфері аграрної науки та створення наукових новацій для аграрного сектору, кількість отриманих охоронних документів (патентів, свідоцтв) на об'єкти права інтелектуальної власності НААН за період 2013-2019 рр. збільшилася на винаходи (23,1%), знаки товарів і послуг (25%), сорти, гібриди та батьківські компоненти рослин (64,3%). Простежується тенденція до зменшення отриманих охоронних документів (патентів, свідоцтв) на об'єкти права інтелектуальної власності НААН на корисні моделі (32,3%) та об'єкти авторського права та суміжних прав, внесених до Реєстру АПіСП України (в 3,1 раза) [7, с. 486-496; 8, с. 483-491; 9, с. 633-637; 10, с. 521-525; 11, с. 567-571; 12, с. 605-609; 13, с. 554-556].

Проте результати комерціалізації наукових розробок не втішні. Так, за період 2010-2019 рр. кількість ліцензійних договорів та угод про використання об'єктів права інтелектуальної власності зменшилася в 8,9 раза, а отриманих коштів - у 3,5 раза [4, с. 401-405; 7, с. 497-507; 8, с. 492-500; 9, с. 639-644; 10, с. 526-531; 11, с. 572-574; 12, с. 610-611; 13, с. 557].

Не в останню чергу це пов'язано з апробацією наукових розробок та подальшим їх

використання у сільськогосподарському виробництві. За період 2010-2019 рр. спостерігається тенденція до зменшення апробації наукових розробок (в 1,9 раза), хоча порівняно з 2018 р. у 2019 р. їхня кількість збільшилася на 24,5% [4, с. 406; 5, с. 353; 6, с. 385-387; 7, с. 508-509; 8, с. 501-502; 9, с. 645-646; 10, с. 532-533; 11, с. 575-576; 12, с. 612-613; 13, с. 558-559]. Кількість агроформувань, в яких здійснювалися впровадження інновацій, та укладених договорів за період 2010-2019 рр. зменшилися на 39,9 та 0,1% відповідно [4, с. 407; 5, с. 354; 6, с. 388-389; 7, с. 510-511; 8, с. 503-504; 9, с. 647; 10, с. 534; 11, с. 576-577; 12, с. 613-614; 13, с. 559-560].

Значною мірою (серед інших чинників) на результати розробки та перспективи подальшого впровадження наукових новацій або хоча б підтримання експериментальної бази для їх подальшого пристосування до умов аграрних виробників впливає рівень фінансування. Так, загальний фактичний обсяг фінансування НААН у 2019 р. порівняно з 2018 р. зменшився на 6,9%. Фактичний обсяг фінансування Академії менший за затверджений. Загальний фонд фінансування НААН у 2019 р. порівняно з 2018 р. зменшився на 24,4%. Спеціальний фонд фінансування НААН збільшився на 3,4%. Зменшилися видатки на оплату праці (4,2%), зміцнення матеріально-технічної бази (в 2,3 раза), підготовку наукових кадрів (12,3%), зросли видатки на розвиток наукової інфраструктури, пов'язаної з діяльністю установ науково-технічної інформації (10,7%) [13, с. 565-566].

Указане свідчить про недофінансування НААН і відповідно відсутності у неї можливостей на належному рівні представляти наукові розробки та здійснювати діяльність з їх адаптації для аграрного сектору виробництва. Крім цього, як показують статистичні дані, з року в рік зменшується кількість впроваджених наукових розробок, адже наука не здатна ні фінансово, ні організаційно забезпечити цей процес. Натомість інституційна інфраструктура із забезпечення інноваційної діяльності, що підтверджує та ж статистика, практично малодієва та не відповідає практикам розвинених держав світу. Адже загальновідомо, що інноваційна модель розвитку потребує витрат на фінансування науки не менше 2% ВВП (в Україні цей показник становить 0,3%). Країни, які досягли високих темпів економічного зростання

за рахунок інноваційного чинника, а це Японія, США, Німеччина, Франція, Великобританія, відповідають вказаній вимозі [2, с. 14-18].

У розвитку інноваційних систем багатьох країн можливо простежити тенденцію посилення прямого регулювання інноваційної діяльності (бюджетне фінансування, державне асигнування, адміністративні методи, правові методи). При цьому важливе завдання державного регулювання в країнах-лідерах інноваційного розвитку полягає у створенні сприятливих умов для інноваційної діяльності. Можна виділити основні заходи, що застосовуються у світі в межах відповідної інноваційної політики: а) бюджетне фінансування інноваційних програм і проєктів (частка держави в сукупних витратах на науку досягає 50%); б) майнова підтримка інноваторів та інвесторів; в) податкові преференції, покликані сприяти підвищенню витрат на НДДКР і залученню до інноваційної діяльності як великих, так і малих та середніх підприємств; г) формування елементів інноваційної інфраструктури на національному та регіональному рівнях; д) регулювання внутрішньої і зовнішньої інноваційної кооперації суб'єктів інноваційної діяльності та окремих секторів національної інноваційної системи [15, с. 27.].

Отже, зарубіжний досвід розвинених країн свідчить про потребу створення інституцій інноваційної діяльності, які мають в цілому бути об'єднані в межах інноваційної інфраструктури та забезпечувати відповідне впровадження наукових новацій в аграрний сектор економіки.

Таким чином, за станом наукової діяльності в Україні загалом можна стверджувати про стагнацію у науковій сфері. Оцінка стану наукової діяльності НААН показує дещо вищі результати порівняно з іншими науковими секторами, проте частка впровадження наукових новацій в аграрне виробництво залишається низькою, що пов'язано, з одного боку, з недостатнім фінансуванням НААН, у тому числі її установ експериментальної бази, фундаментальних та прикладних наукових розробок, а з іншого - відсутністю значного фінансування від приватного капіталу, на замовлення якого й можуть створюватися наукові новації практичного характеру, та неефективністю інноваційної інфраструктури, інституції якої не мають належної державної підтримки і відповідних пільг для

здійснення саме інноваційної діяльності в аграрному секторі економіки.

Ринкова інфраструктура України переважно представлена компаніями, які забезпечують ввезення та подальше використання іноземних технологій аграрного виробництва в Україні. При цьому про використання наукового потенціалу України практично не йдеться, адже для впровадження вітчизняних наукових розробок в АПК необхідна належна інноваційна інфраструктура.

Інноваційну інфраструктуру можна визначити як організаційно-економічний комплекс, що безпосередньо забезпечує умови ефективної реалізації нововведень господарюючими суб'єктами. Варто зазначити, що її об'єкти не виступають «виробниками» інновацій, а забезпечують їх створення та розповсюдження. Серед основних елементів інноваційної інфраструктури розрізняють технопарки, наукові парки, технополіси, бізнес-інкубатори, інноваційно-технологічні центри, індустриальні парки, бізнес-інноваційні, телекомунікаційні та торгові мережі, консалтингові фірми, фінансові структури та інші. Проте вони не мають належних державних програм підтримки і фінансових, зокрема кредитних, митних та податкових важелів, які б дозволили їм розвиватися і забезпечувати процес впровадження наукових новацій в аграрний сектор економіки.

Отже, інституції інноваційного розвитку є в наявності, їхній статус закріплений у чинному законодавстві. Проте вони не наділені можливостями отримувати преференції від держави та використовувати їх для здійснення саме інноваційної діяльності. А це, звичайно, позначається на результатах інновацій в Україні, статистика щодо яких наведена вище.

Висновки. Останнім часом держава проводить активну інноваційну політику, але, незважаючи на це, проблеми поки що є. Від рівня розвитку інноваційної інфраструктури, що забезпечує умови ефективної ре-

лізації технологічних нововведень господарюючими суб'єктами, від якості її функціонування залежатиме не тільки швидкість здійснення інноваційних перетворень в економіці, їх вартість і результативність, а й ефективне функціонування національної інноваційної системи.

Вагомого значення у питаннях інноваційного розвитку, за рахунок переважно іноземних високих технологій в АПК, набувають бізнес-технологічні компанії, що займаються ввезенням таких технологій та їх реалізацією на аграрному ринку. При цьому не впроваджуючи ні іноземні, ні вітчизняні наукові розробки в АПК, а переважно користуючись вже готовими високими технологіями. Таким чином, здійснюючи фактично комерційну діяльність із поставки технологій, а не їх впровадження від наукової новації до виробництва.

Це зумовлено відсутністю дієвих державних механізмів підтримки інституцій інноваційної діяльності, які не мають ні державного фінансування, ні відповідних фінансових, у тому числі податкових і митних пільг, не включені до програм пільгового кредитування, не мають можливості скористатися спеціальними програмами страхування своєї діяльності. Як наслідок, потенційні інституції з впровадження інновацій в АПК переорієнтовуються на комерціалізацію та здійснюють свою діяльність у аспекті простої торгівлі вже адаптованими до АПК переважно іноземними технологіями.

Отже, стан інноваційної діяльності у ринковій структурі АПК вказує на відсутність дієвих ринкових механізмів інноваційної діяльності, які перешкоджають інституціям з впровадження інновацій в АПК здійснювати свою діяльність, переводячи їх на виключно комерційну торгівлю вже готовими, переважно іноземними, технологіями. Як наслідок, це гальмує зусилля щодо розвитку аграрної сфери економіки на інноваційній основі.

Список бібліографічних посилань

1. Бернал Дж. Наука в истории общества. Москва : Изд-во иностранной литературы, 1956. 195 с.
2. Бошота Н. В., Шишоло Д. В. Зарубіжний досвід державного регулювання інноваційної діяльності. *Молодий вчений*. 2019. № 9 (36). С. 14-18.
3. Довкілля України за 2018 рік : статистичний збірник. Київ, 2019. 214 с.

References

1. Bernal, Dzh. (1956). Nauka v istorii obshchestva [Science in the history of society]. Moskva: Izd-vo inostrannoy literatury [In Russian].
2. Boshota, N.V., Shyshola, D.V. (2019). Zarubizhnyi dosvid derzhavnoho rehuliyuvannya innovatsiinoi diialnosti [Foreign experience of state regulation of innovation]. *Molodyi vchenyi*, 9 (36), pp. 14-18 [In Ukrainian].

4. Звіт про діяльність Національної академії аграрних наук України за 2010 рік. Київ : Аграрна наука, 2011. 421 с.
5. Звіт про діяльність Національної академії аграрних наук України за 2011 рік. Київ : Аграрна наука, 2012. 370 с.
6. Звіт про діяльність Національної академії аграрних наук України за 2012 рік. Київ : Аграрна наука, 2013. 406 с.
7. Звіт про діяльність Національної академії аграрних наук України за 2013 рік Київ : Аграрна наука, 2014. 526 с.
8. Звіт про діяльність Національної академії аграрних наук України за 2014 рік. Київ : Аграрна наука, 2015. 519 с.
9. Звіт про діяльність Національної академії аграрних наук України за 2015 рік. Київ : Аграрна наука, 2016. 661 с.
10. Звіт про діяльність Національної академії аграрних наук України за 2016 рік. Київ : Аграрна наука, 2017. 548 с.
11. Звіт про діяльність Національної академії аграрних наук України за 2017 рік. Київ : Аграрна наука, 2018. 590 с.
12. Звіт про діяльність Національної академії аграрних наук України за 2018 рік. Київ : Аграрна наука, 2019. 626 с.
13. Звіт про діяльність Національної академії аграрних наук України за 2019 рік. Київ : Аграрна наука, 2020. 572 с.
14. Кузнец С. Современный экономический рост: результаты исследований и размышлений. Нобелевская лекция. *Нобелевские лауреаты по экономике: взгляд из России / под ред. Ю. В. Яковца.* Санкт-Петербург : Гуманистика, 2003. 179 с.
15. Мантаева Э. И., Слободчикова И. В., Цеденов А. В. Компаративный анализ основных мероприятий национальной и региональной поддержки инновационной деятельности в России и зарубежных странах. *Управление экономическими системами: электронный научный журнал.* 2011. № 36. С. 27.
16. Наукова та інноваційна діяльність України 2018 : статистичний збірник. Київ, 2019. 108 с.
17. Сільське господарство України 2018 : статистичний збірник. Київ, 2019. 235 с.
18. Статистичний щорічник України за 2015 рік / за ред. І. М. Жук. Київ, 2016. 574 с.
19. Статистичний щорічник України за 2017 рік / за ред. І. Є. Вернера. Київ, 2018. 540 с.
20. Статистичний щорічник України за 2018 рік / за ред. І. Є. Вернера. Житомир, 2019. 481 с.

3. Dovkillia Ukrainy za 2018 rik: statystychnyi zbirnyk [The environment of Ukraine in 2018: a statistical collection]. (2019). Kyiv [In Ukrainian].
4. Zvit pro diialnist Natsionalnoi akademii ahrarynykh nauk Ukrainy za 2010 rik [Report on the activities of the National Academy of Agrarian Sciences of Ukraine for 2010]. (2011). Kyiv: Ahrrarna nauka [In Ukrainian].
5. Zvit pro diialnist Natsionalnoi akademii ahrarynykh nauk Ukrainy za 2011 rik [Report on the activities of the National Academy of Agrarian Sciences of Ukraine for 2011]. (2012). Kyiv: Ahrrarna nauka [In Ukrainian].
6. Zvit pro diialnist Natsionalnoi akademii ahrarynykh nauk Ukrainy za 2012 rik [Report on the activities of the National Academy of Agrarian Sciences of Ukraine for 2012]. (2013). Kyiv: Ahrrarna nauka [In Ukrainian].
7. Zvit pro diialnist Natsionalnoi akademii ahrarynykh nauk Ukrainy za 2013 rik [Report on the activities of the National Academy of Agrarian Sciences of Ukraine for 2013]. (2014). Kyiv: Ahrrarna nauka [In Ukrainian].
8. Zvit pro diialnist Natsionalnoi akademii ahrarynykh nauk Ukrainy za 2014 rik [Report on the activities of the National Academy of Agrarian Sciences of Ukraine for 2014]. (2015). Kyiv: Ahrrarna nauka [In Ukrainian].
9. Zvit pro diialnist Natsionalnoi akademii ahrarynykh nauk Ukrainy za 2015 rik [Report on the activities of the National Academy of Agrarian Sciences of Ukraine for 2015]. (2016). Kyiv: Ahrrarna nauka [In Ukrainian].
10. Zvit pro diialnist Natsionalnoi akademii ahrarynykh nauk Ukrainy za 2016 rik [Report on the activities of the National Academy of Agrarian Sciences of Ukraine for 2016]. (2017). Kyiv: Ahrrarna nauka [In Ukrainian].
11. Zvit pro diialnist Natsionalnoi akademii ahrarynykh nauk Ukrainy za 2017 rik [Report on the activities of the National Academy of Agrarian Sciences of Ukraine for 2017]. (2018). Kyiv: Ahrrarna nauka [In Ukrainian].
12. Zvit pro diialnist Natsionalnoi akademii ahrarynykh nauk Ukrainy za 2018 rik [Report on the activities of the National Academy of Agrarian Sciences of Ukraine for 2018]. (2019). Kyiv: Ahrrarna nauka [In Ukrainian].
13. Zvit pro diialnist Natsionalnoi akademii ahrarynykh nauk Ukrainy za 2019 rik [Report on the activities of the National Academy of Agrarian Sciences of Ukraine for 2019]. (2020). Kyiv: Ahrrarna nauka [In Ukrainian].
14. Kuznec, S. (2003). Sovremennyy jekonomicheskij rost: rezul'taty issledovanij i razmyshlenij [Modern Economic Growth: Research and Reflection Results. Nobel Lecture]. Ju. V. Jakovca (Ed.). Sankt-Peterburg: Gumanistika [In Russian].
15. Mantaeva, Je.I., Slobodchikova, I.V., Cedenov, A.V. (2011). Komparativnyj analiz osnovnyh meroprijatij nacional'noj i regional'noj podderzhki innovacionnoj dejatel'nosti v Rossii i zarubezhnyh stranah [Comparative analysis of the main activities of national and regional support for innovation in Russia and abroad]. *Upravlenie jekonomicheskimi sistemami: jelektronnyj nauchnyj zhurnal*, 36, p. 27 [In Russian].
16. Naukova ta innovatsiina diialnist Ukrainy 2018: statystychnyi zbirnyk [Scientific and innovative activity of Ukraine 2018: statistical collection]. (2019). Kyiv [In Ukrainian].
17. Silske hospodarstvo Ukrainy 2018: statystychnyi zbirnyk [Agriculture of Ukraine 2018: statistical collection]. (2019). Kyiv [In Ukrainian].
18. Statystychnyi shchorichnyk Ukrainy za 2015 rik [Statistical Yearbook of Ukraine for 2015]. (2016). I. M. Zhuk (Ed). Kyiv [In Ukrainian].
19. Statystychnyi shchorichnyk Ukrainy za 2017 rik [Statistical Yearbook of Ukraine for 2017]. (2018). I.Ye. Verner. (Ed.). Kyiv [In Ukrainian].
20. Statystychnyi shchorichnyk Ukrainy za 2018 rik [Statistical Yearbook of Ukraine for 2018]. (2019). I.Ye. Verner. (Ed.). Zhytomyr [In Ukrainian].

Lopatynska Yu. V. Assessment of the state of innovative development of agriculture based on institutional analysis of its high-tech sphere

The purpose of the article is to analyze the trends in the innovative development of the agro-industrial complex and outline further ways of this process.

Research methods. Dialectical methods of cognition of processes and phenomena were used, monographic (analysis of the implementation of innovations in the agro-industrial complex), abstract-logical (theoretical generalizations and the formation of

conclusions), comparative analysis (the reasons and differences in the development of innovative activity in the agro-industrial complex are determined), empirical (comprehensive assessment and analysis of the object of study).

Research results. The indicators and development trends of key institutions of agrarian sector of the economy are analyzed, the state of scientific activity in the agro-industrial sector and its impact on the agrarian sector of the economy is assessed, the market infrastructure of the agro-industrial complex and its influence on the innovative development of the agricultural sector are investigated.

Scientific novelty. Theoretical and practical provisions for assessing the state of innovative development of the agro-industrial complex have been further developed; the necessity of development of innovative infrastructure of agro-industrial complex is substantiated.

Practical significance. The main provisions and conclusions set out in the article contain certain methodological and practical recommendations for assessing the state of innovative development of AIC. Not only key institutions of the agricultural sector of the economy are analyzed, but also scientific activity in the field of agro-industrial complex and market innovation infrastructure, which has an impact on the innovative development of the agrarian sector. Refs.: 20.

Keywords: innovative development of agro-industrial complex; innovative infrastructure; agrarian sector; scientific activity; innovations; innovative activity.

Lopatynska Yuliia Viktorivna - post-graduate student of the department of international economics, National Technical University of Ukraine "Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute" (37, Peremohy Ave, Kyiv, 03056)
E-mail: stephivskaya@gmail.com

Лопатинская Ю. В. Оценка состояния инновационного развития АПК на основе институционального анализа его высокотехнологической сферы

Цель статьи - проанализировать тенденции инновационного развития агропромышленного комплекса и наметить дальнейшие пути этого процесса.

Методика исследования. Используются диалектические методы познания процессов и явлений, монографический (анализ внедрения инноваций в АПК), абстрактно-логический (теоретические обобщения и формирование выводов), сравнительного анализа (определены причины и отличия развития инновационной деятельности АПК), эмпирический (комплексная оценка и анализ объекта исследования).

Результаты исследования. Проанализированы показатели деятельности и тенденции развития ключевых институций аграрного сектора экономики осуществлена оценка состояния научной деятельности в сфере АПК и ее влияние на аграрный сектор экономики, исследована рыночная инфраструктура АПК и ее влияние на инновационное развитие аграрной сферы.

Элементы научной новизны. Получили дальнейшее развитие теоретические и практические положения по оценке состояния инновационного развития АПК; обоснована необходимость развития инновационной инфраструктуры АПК.

Практическая значимость. Основные изложенные положения и выводы содержат определенные методические и практические рекомендации по оценке состояния инновационного развития АПК. Проанализированы не только ключевые институции аграрного сектора экономики, но и научная деятельность в сфере АПК и рыночная инновационная инфраструктура, которая оказывает влияние на инновационное развитие аграрной сферы. Библиогр.: 20.

Ключевые слова: инновационное развитие АПК; инновационная инфраструктура; аграрный сектор; научная деятельность; инновации; инновационная деятельность.

Лопатинская Юлия Викторовна - аспирант кафедры международной экономики, Национальный технический университет Украины «Киевский политехнический институт имени Игоря Сикорского» (03056, г. Киев, просп. Победы, 37)
E-mail: stephivskaya@gmail.com

Стаття надійшла до редакції 20.07.2020 р.

Фахове рецензування: 23.07.2020 р.

Бібліографічний опис для цитування:

Лопатинська Ю. В. Оцінка стану інноваційного розвитку АПК на основі інституціонального аналізу його високотехнологічної сфери. *Економіка АПК*. 2020. № 7. С. 109 — 116. <https://doi.org/10.32317/2221-1055.202007109>

Lopatynska, Yu.V. (2020). Otsinka stanu innovatsiinoho rozvytku APK na osnovi instytutsionalnoho analizu yoho vysokotekhnolohichnoi sfery [Assessment of the state of innovative development of agriculture based on institutional analysis of its high-tech sphere]. *Ekonomika APK*, 7, pp. 109 — 116 [In Ukrainian]. <https://doi.org/10.32317/2221-1055.202007109>

* * *